

Jak se kde říkalo angreštu?

Zjednodušená nářeční mapa. Mapa zachycuje stav ze šedesátých až sedmdesátých let 20. století, se všemi podrobnostmi ji najdete na <http://cja.ujc.cas.cz>

U nás se angrešt dostal do širšího povědomí koncem 19. století, a jak je vidět, získal různá pojmenování (označení keře i plodu se většinou shodují). Nářečí v Čechách si vystačila s označením jediným, přejatým z italštiny: *angrešt* (*angrešt*).

Na Moravě a ve Slezsku mají výrazy původ většinou domácí, společným motivujícím znakem bývá povrch plodu: *srstka* souvisí se *srst*, *chlupěnka*, *chlupáč* s *chlupatý*, *kudlačka* zase s nářečním *kulatý* (= chundelatý). Jihozápadomoravská *měchounka*, ale také *měchounek* nebo *měchňáček* mají společný základ v prastarém slově *měch* (= pytel), a jsou tedy pojmenováním podle oblého tvaru plodu. Ale ani Morava a Slezsko nezanevřely na názvy nedomácího původu: na Slovácku znají *angrešt* nebo *egreš*, *egrešt*, na Valašsku pak žije *angrešla*; všechny připutovaly z němčiny, popř. z maďarštiny. Východoslezská slova *agrys* a *agrest* spojují tato nářečí s polštinou. A jihočeská *meruzalka*? V ní se odráží až specificky český způsob pěstování angreštu: roubování na meruzalku zlatou.

CO JSOU TO ABRAHÁMOVINY?

Řekneme-li o někom, že slaví *abrahámoviny*, znamená to, že slaví 50. narozeniny. Výraz je odvozen od biblického Abrahama. Neznamená to však, že se tento izraelský patriarcha dožil pouhých padesáti let (podle bible skonal v úctyhodném věku sto sedmdesáti pěti let), ale jde o odkaz na otázku z Nového zákona (Jan 8,57) adresovanou Ježíšovi: „Ještě ti není padesát, a viděl jsi Abrahama?“ Padesátka je zde vnímána jako věk zralosti a naplněné dospělosti, životní milník. Na základě toho dodnes mluvíme o padesátinách jako o *abrahámovinách*.

Písmeno **A** / 15

O PŮVODU ČESKÝCH JMEN

Adam je biblické mužské jméno hebrejského původu. Souvisí s hebrejským slovem označujícím hlínu, prst, zemi. Jméno, které se může vykládat jako ‚pozemšťan‘, je v bibli dáváno do souvislosti se skutečností, že Bůh stvořil prvního člověka z hlíny. U nás je velmi oblíbené, užíváno je často i jako příjmení. Celá řada dalších příjmení je pak od jména *Adam* odvozena, například *Adámek*, *Adamec* nebo *Adamička*, ale také *Hadámek* nebo *Hadamčík*. V některých nářečích má totiž jméno *Adam* podobu *Hadam*.

Aš má ve znaku tři lipany (německy *Äsche*), podle kterých bylo město údajně pojmenováno. Skutečnost je ale jiná. Původní název *Ascha* vychází ze staroněmeckých výrazů *ask* ‚jasan‘ a *aha* ‚voda, potok‘. Jméno tedy označovalo potok protékající jasanovým porostem. Jméno *Aš* je rodu ženského i mužského. Pokud však použijeme podobu mužského rodu, prozrazujeme tím, že z *Ašska* rozhodně nepocházíme. Místní totiž užívají výhradně tvar rodu ženského.

Tvrdé Y, nebo měkké I?

díl I

Už malé děti se učí, kde psát *i/i* a kde *y/y*. Přesto občas zaváháme. Osvěžme si proto některé zásady – začneme **vyjmenovanými slovy**. Připomeňme dvojice slov s rozdílným významem: *Mýt si ruce* × *mít se dobře*, *výr* (pták) × *vír na vodě*, *mýval* (zvíře) × *míval* z češtiny *jedničku*, *vymýtít* (vykácet, odstranit) *náletové dřeviny* nebo *korupci* × *vymítat* (vymetat, vyhánět) *ďábla*, *slepýš* (ještěrka) × *slepíš tu natrženou stránku*, *sýrová pomazánka* × *kyselina sírová*, *včely opylují květy* × *zámečníci opilují ostré hrany*, *sveřepí šakali zavile vyjí* × *děti vjí věnečky*, *pykat za chybu* × *pikat při dětské hře*, *výskat radostí* × *vískat někomu ve vlasech*, *nadmořská výška* × *vížka* (věžička).

Víte, co je to?

Babyka je javor (malý pak je *babyčka*), *slynout* znamená ‚být proslulý, známý něčím‘, *plytký* je mělký, povrchní, *sumýš* je mořský živočich, *pýřit se* je totéž co červenat se, *pýchavka* je houba, její název souvisí se slovem *pýcha*, *zpytovat* znamená pečlivě zkoumat, *sypek* je vnitřní povlak peřin, *cavyky* jsou okolký, drahoty a *vyza* je ryba.

Někteří lidé jsou přesvědčeni, že se repertoár vyjmenovaných slov v průběhu let mění. Základ je však již celá desetiletí neměnný, protože důvody pro psaní *y* jsou historické. Seznam všech slov i s příklady odvozených a příbuzných slov najdeme v *Pravidlech českého pravopisu*. Osobní jména se nemusí vždy řídit pravopisnými pravidly – lze potkat pana *Zimu* i *Zymu*, *Syrovátku* i *Sirovátku* atd.

Záludnosti

Pozor! S *i/i* píšeme: *sípat* (chraptět), *ližiny* (lišty na střeších automobilů), *mlít* (přestože je *młyn* a *mlynář*), *viset* (na stěně), *visutý most*, *viklat* (uvolnit se, hýbat se), *nenechat se zvíkat*, *kámen viklan*, *střešní vikýř*, *muzejní vitrína*.

Často nás mohou potrápit předponová slovesa odvozená ze základů *být* (ve smyslu existovat) a *bít* (s významem tlouct). Co zvolíte? *Mobil je třeba pravidelně nabýt*, nebo *nabít*? *Vrátili se z cesty nabyti dojmy*, nebo *nabiti dojmy*?

Při výběru *i* – *y* pomůže převedení do budoucího času. Užijeme-li tvary *s* -*d*- (*nabudu*, hovorově *nabydu*, *nabudeš/nabydeš*, *nabudou/nabydou*), jsou náležité podoby *s* *y*/*ý*: vědomosti *nabudeš* učením → *nabýt vědomosti*; odbudou si tříletý trest → *odbýt si trest*. Jestliže tvoříme tvary *s* -*j*- (*nabiješ*, *nabijeme*), píšeme *i*/*í*: mobil *nabijeme* → *nabít mobil*; hodiny odbijí půlnoc → *slyšeli odbít půlnoc*.

Na cestě se dojmy nabijeme, proto se vracíme *nabiti dojmy*. Všude, kde vyjadřujeme vrchovatou míru, naplnění, přeplnění, píšeme *i*: *v sále bylo nabito, jedeme nabitým vlakem, máme nabitý program*. Pro vyjádření významu ‚získat, dosáhnout‘ nebo ‚zvětšit objem‘ užijeme sloveso *nabýt*: *nabýt dojmu, nabýt vědomosti, nabýt jmění, těsto hodně nabylo*.

Rozlišujeme proto: *dobýt* (pevnost, postavení) × *dobít* (telefon, raněné zvíře), *nabýt* (vědomosti, jmění) × *nabít* (zbraň), *odbýt* (uložený úkol, ctitele) × *odbít* (půlnoc), *pobýt* (zůstat někde) × *pobít* (střechu plechem, nepřátele), *přibýt* (na váze) × *přibít* (podkovu), *ubýt* (na váze; z nějakého množství) × *ubít* (zvíře, čas), *vybýt* (= zastarale zbýt) × *vybít* (baterii, energii, zvěř), *zbýt* (zůstat) × *zbít* (spolužáka).

Kdy, kde a v kolik?

Jak psát kalendářní data a časové údaje v dopisech a v dalších dokumentech

Pokud píšeme **kalendářní datum** vzestupně (den, měsíc, rok), je možné napsat měsíc číslicemi (6. 2. 2015) nebo vypsát slovem (6. února 2015). Za řadovými číslovkami označujícími den a měsíc se po tečce píše vždy mezera, letopočty se uvádějí čtyřmístně.

Vypisování názvu měsíce slovně je běžné zvláště v osobní a soukromé korespondenci, v dopisech do zahraničí, v právních písemnostech, na peněžních dokladech apod., např. *Praha 25. května 2010, V Brně 4. prosince 2012*. Název měsíce je ve tvaru 2. pádu. Údaje o místě a datu napsání se čárkami neoddělují.

V obchodní a úřední korespondenci se měsíc v datu přednostně vyjadřuje číselně, např. *faktura ze dne 6. 2. 2015*. Pokud se uvádí místo původu dopisu, je v 1. pádě: *Praha 25. 5. 2010, Brno 4. 12. 2012, Kutná Hora 31. 12. 2014*.

Zb____něk Ml____nář si m____slel, že se v jeho zahradě u Kam____ku nenas____tní sl____máci a hlem____ždi nezab____dlí. M____l____l se, z v____p____planých záhonů je teď m____tina. Sen o přep____chové úrodě se rozpl____nul, nemá sm____sl vzl____kat, pol____kat slzy, pov____kovat ani v____m____šlet a l____čit dům____slné pasti. Už ho nic nezv____klá. Nas____pe kolem nových sazenic bl____skavé granule, v____m____tí škůdce a brz____, brz____čko budou b____l____ny zase v____stavní.

Zbyněk Mlynář si myslí, že se v jeho zahradě u Kamýku nenasatí slímáci a hlemýžďi nezabydli. Mýlí se, z vyplínaných záhonů je teď mytina. Sen o přepychové úrodě se rozplýnul, nemá smysl vzlykat, polýkat slzy, povýkovat ani vymýšlet a lícit důmyslné pasti. Už ho nic nezviklá. Nasype kolem nových sazenic blyskavé granule, vymytí škůdce a brzy, brzičko budou blyny zase výstavní.

NENECHTE SE ZMÁST

adresní × adresný: Rozlišujeme významy: *adresní* = týkající se adresy obecně (*adresní štítek*) a *adresný* = určený konkrétní osobě (*adresný komentář*).

aktuální: Kodifikovaná podoba je pouze s příponou *-ální*, tedy *aktuální* (podoba **aktuelní* je chybná).

antedatovat: Vyjadřujeme-li, že dáváme na dokument dřívější datum, správně píšeme jen *antedatovat* (podoba **antidatovat* je sice častá, ale chybná). Latinské *ante-* zde má význam ‚před, dříve‘.

aroma: Toto slovo je středního rodu, může buď zůstat nesklonné, nebo ho lze skloňovat. Jednotné číslo: 1., 4., 5. p. *aroma* – 2., 3., 6. p. *aromatu* – 7. p. *aromatem*. Množné číslo: 1., 4., 5. p. *aromata* – 2. p. *aromat* – 3. p. *aromatům* – 6. p. *aromatech* – 7. p. *aromaty*.

asistent: Máme-li na mysli člověka, jde o mužský rod životný (*Zaměstnal nového asistenta*). Mluvíme-li o přístroji, může jít o muž. rod životný i neživotný: *Brzdové asistenty pracovaly spolehlivě* nebo *Brzdoví asistenti pracovali spolehlivě*.

Vedle tohoto základního způsobu zápisu je v textech administrativní povahy dovozen také tzv. dvoumístný způsob vzestupného psaní data, v němž se před jednociferné kalendářní dny a měsíce doplňuje nula a po tečkách nejsou mezery: 25.05.2010, 04.12.2012, 31.12.2014, 06.02.2015. Dvoumístný způsob zápisu dní a měsíců se užívá také u kalendářních dat psaných sestupně (rok, měsíc, den), kdy se mezi jednotlivé údaje klade spojovník: 1998-05-11, 2015-02-06. Tento způsob psaní dat se v souvislém textu obvykle nepoužívá, je vhodný pro pořizování a uchovávání elektronických záznamů.

Data ve významu ‚až‘ píšeme s pomlčkou. Pokud je pomlčka mezi jednoslovnými výrazy, mezerami ji neodděluje: *v letech 1974–2015, leden–září, 16.–17. října, 1.–31. 12. 1999, 14.–17. 10. 2012*. Pokud se však pomlčka objeví mezi výrazy víceslovnými, lze ji mezerami oddělit, tedy například *1. ledna – 31. prosince, 14. 5. – 7. 10. 2012, 1. 1. 1994 – 31. 12. 2014*.

Při zápisu **časových údajů** se rozlišuje mezi uvedením času jako denní doby a času jako trvání. V zápisu denní doby se hodiny a minuty oddělují tečkou nebo dvojtečkou: 7.30 i 7:30, 18.30 i 18:30. Pro označení *hodin, minut a sekund* se používají celá slova nebo mezinárodní značky (*h, min, s*) nebo české zkratky (*hod., h., min.*), tedy např. *8 hodin, 8 h, 8 h. i 8 hod.*

V zápisu času jako doby trvání se hodiny, minuty a sekundy oddělují dvojtečkou. Desetinná část se odděluje desetinnou čárkou, např. *nejlepší závodník doběhl v čase 2:05:27,15* (čteme: *v čase 2 hodiny 5 minut 27 sekund 15 setin sekundy*). Časová rozmezí píšeme s pomlčkou bez mezer: *8–16 h, oběd 12.00–12.45*.

Jak se kde říkalo bramboru?

Zjednodušená nářeční mapa. Mapa zachycuje stav ze šedesátých až sedmdesátých let 20. století, se všemi podrobnostmi ji najdete na <http://cja.ujc.cas.cz>

Jak známo, brambory do Evropy připutovaly, nebo spíše připluly ze zámoří. U nás zdomácněly až od dob hladomoru na konci 18. století. Do našich zemí se dostaly přes Německo, jak ostatně potvrzují i nářečí. Z německého slova *Erdapfel* (doslova *zemské jablko*) vycházejí pojmenování *erteple* (*ertepla*, *ertepla*), typická pro celé Čechy a pro jižní a střední Moravu.

Za bývalou česko-moravskou hranicí vliv němčiny nekončí, jak by se mohlo na první pohled zdát. Moravský výraz *zemské jabko* je totiž překladem uvedeného německého slova a jeho pokračovateli jsou pak na východní Moravě *zemňák*, *zemák*, *zemče* nebo také *jablouško* (*jablůško*) na Brněnsku. Naopak domácího původu jsou v Čechách výrazy *brambor*, *brambora* (oba jsou zároveň spisovné), na Chodsku, popřípadě jinde v Čechách, žije *brambur*, v jižních Čechách *bandor*, popřípadě *bandora*. Má se za to, že *brambor* vznikl ze slova *branibor*, a je tak vlastně výrazem pro plodinu pocházející z Braniborska. Nářeční exkluzivitou je pak slezské pojmenování *kobzol*: jeho původ není jasný.

PROČ SE ŘÍKÁ BABÍ LÉTO?

Pro oblíbené spojení označující přelom léta a podzimu se nabízí hned několik výkladů původu. Mohlo vzniknout například proto, že v té době poletují vzduchem jemné pavučiny a připomínají stříbřité, jemné, „babí“ vlasy. Podle K. J. Erbena je v tuto dobu stejně málo tepla, „jako ho má stará bába“, léto je tedy vlastně ve stejné životní fázi jako stará žena. Josef Jungmann pak původ názvu vysvětluje podle souhvězdí Plejády, lidově nazývaného Baby, které je v té době viditelné.

Písmeno **B** / 19

O PŮVODU ČESKÝCH JMEN

Bohumil je mužské jméno slovanského původu. Jeho význam ‚milý bohu, bohulibý‘ je dodnes zřejmý. Jméno *Bohumil* je možné považovat za slovanskou obdobu německého *Gottlieb* nebo jména *Teofil*, které vychází z řeckého *Theophilos* ‚milý bohu‘. Složených jmen, jejichž první část vychází ze slova *bůh*, je celá řada: *Bohuslav*, *Bohumír*, *Bohuchval*, *Bohdan*, ale také *Božidar* nebo *Božislav*.

Brno patří naopak ke jménům dnes již neprůhledným. Starobylý slovní základ **brn-*, z něhož je název odvozen, označoval bláto, kal nebo mokré místo. Tento základ není doložen již ani ve staré češtině, není proto divu, že jméno *Brno* bylo od nejstarších dob mylně vykládáno například jako „obrněné“, tedy opevněné místo. Souvislost s mokřým terénem je však velmi pravděpodobná, protože i jména brněnských čtvrtí jako *Slatina*, *Žabovřesky* nebo *Komárov* dávají tušit, že se v místech dnešní moravské metropole nacházely mokřiny.

Tvrdé Y, nebo měkké I?

díl II

Při skloňování se volba *i/y* po obojetných souhláskách (vzpomínáte na školní pomůcku *befeleme pes se veze?*) v koncovkách podstatných jmen řídí rodem a vzorem. Píšeme např. *dva motýli* (podle páni), *v neděli* (růži), *na poli* (moři) × *góly* (hrady), *šály* (ženy).

Slova skloňovaná podle vzoru „žena“ mají v příslušných tvarech **-y**: *želvy*, *mísy*, *antilopy*, *do Ostravy*, *Lhasy*. Pozor na 7. p. mn. čísla, v něm je **-ami**: *s želvami*, *mísami*, *antilopami*. Jména ženského rodu zakončená v 1. p. j. č. na obojetnou souhlásku mají vždy **-í**: *směši*, *na pánvi*, *posteli*, *k tvrzi*, *stepi*, *oceli*, *mrkvi*, *vsi*, *do Příbrami*, *Boleslavi*.

Časté jsou chyby v 7. p. mn. č. mužských jmen. Řídíme se vzorem – slova patřící k měkkým vzorům „muž“ a „stroj“ píšeme v 7. p. mn. č. s **-í**: *s vítězi*, *obyvateli*, *řediteli*, *Francouzi*, *v cíli*, *jeteli*, *s obratli*; jména skloňovaná podle vzoru „pán“ nebo „hrad“ mají **-y**: *s motýly*, *plazy*, *s hlasy*, *účely*, *s Italy*.

Chybu v tomto pádě neuděláte u slov *městys*, *boss*, *markýz*, *plevel*, *kotel* a *hospic* – ta kolísají mezi měkkým a tvrdým vzorem, můžeme psát *s městysi* i *městysy*, *s bossi* i *bossy*, *s markýzi* i *markýzy*, *s pleveli* i *plevely*, *s kotli* i *kotly*, *s hospici* i *hospicy*. Dvojí možnost je i u tvarů množného čísla slova *manžel*, platí jak pro manželské dvojice, tak pro ženaté muže: *smlouva s manželi/manžely Holými*; *dámy, přijďte i se svými manželi/manžely*.

Záludnosti

Bez ohledu na rod a vzor píšeme po měkkých souhláskách *ž, š, č, ř, j* vždy **-í**: *dárky od Máši*, *Bláži*, *Dáši*, *Káči*, *Anči a Káji*, *bez pana Píši*, *Váši a Broži*, *od bači*, *nindži*, *rikši*.

S písmenem *c* je to poněkud složitější. Tvary jmen skloňovaných podle vzorů „předseda“ a „žena“ jsou s **-í**: *auto od Máci*, *koncert Jarka Nohavici*, *v režii L. Hlavici*, *film E. Kosturici*, *pozdrav od Lubici a Danici*. Výrazy patřící ke vzoru „hrad“ však píšeme s **-y**: *tácy*, *puncy*, *kibucy*, *kecy*, *trucy*. Jestliže se *c* v cizím jméně vyslovuje jako [k], píšeme **-y**: z *Mallorcy* (lze psát i *Mallorky*), *od Rebecy* (*Rebeky*), *dílo F. G. Lorcy a F. Petrarcy* (*Lorky*, *Petrarky*).

Zakončení **-ovi** ve 3. a 6. p. mužských jmen je vždy s **-í**: *dej to Pavlovi*, *Lukášovi*, *Neorolovi*, *kolegovi*.

U souhrnných rodinných jmen je třeba v 1. p. ohlídat ženský rod: *manželé Krásovi, Jana a Jan Krásovi, sourozenci Krásovi, bratři Krásovi × sestry Krásovy, Jana a Hana Krásovy.*

Pozor na 4. pád! *Vedle nás bydlí (manželé) Hujerovi a Špálovi (1. p.) × mám vzkaz pro Hujerovy a Špálovy, dárkový poukaz pro manžele Krásovy, dopis pro Janu a Jana Krásovy, ocenění pro sourozence Krásovy, pochvala pro bratry Krásovy (4. p.).*

Také u přivlastňovacích přídavných jmen ve spojení s podstatným jménem rodu mužského životného sledujeme 4. pád: *přišli otcovi bratři × potkal otcovy bratry, to jsou Janovi sourozenci × zná Janovy sourozence, sousedovi psi štěkají × slyšel štěkat sousedovy psy.*

Přivlastňujeme-li podstatné jméno ženského rodu, píšeme -y v 1. i 4. pádě: *přišly otcovy sestry – potkal otcovy sestry, to jsou Janovy kočky – zná Janovy kočky, jsou u nás Petrovy děti – viděl Petrovy děti* (slovo *dítě* je v množném čísle ženského rodu).

Kolik čeho a kolikrát?

Jak psát značky, čísla a výrazy složené z číslic a značek nebo jiných slov

Pro zápis značek se používají písmena latinské abecedy (např. *m*, *kg*, *l*, *h*) nebo písmena jiných abeced a různé další znaky (např. μ , $\S$, %, °). Psaní velkých a malých písmen je ve značkách ustálené. Velkými písmeny se např. označují všechny jednotky pocházející z vlastních jmen (*V* = volt, *W* = watt, *Pa* = pascal). Ve značkách chemických prvků a v chemických vzorcích se píše počáteční písmeno velké (např. *C* = uhlík, *NaCl* = chlorid sodný, *H₂O* = voda). Velké *M* (mega-) je označení pro miliontý násobek fyzikální jednotky (např. *MB* = megabyte), ale malé *m* pro její tisícinu (např. *mm* = milimetr, *mA* = miliampér).

Značky se v textu obvykle píšou ve spojení s konkrétní číselnou hodnotou, od níž se oddělují mezerou, např. *3 kg* = tři kilogramy, *10 ha* = deset hektarů, *50 Kč* = padesát korun českých, *100 kWh* = sto kilowatthodin, rychlost *50 km/h* = padesát kilometrů za hodinu, *967 hPa* = devět set šedesát sedm hektopascalů, *5 %* = pět procent, *§ 8* = paragraf osm, teplota *12–15 °C* = dvanáct až patnáct stupňů Celsia. Číslo a značka se umísťují na stejný řádek. Pokud značky nestojí na konci věty, tečky se za nimi nepišou.

Domluví se s Itál___, Španěl___, Francouz___
i Rus___. Zaujali nás žiraf___, šimpanz___,
goril___ a také lv___, pum___ i jiné čič___ spící ve
větv___ch. Čáp___ se žíví m___šm___, žábam___
i drobnými plaz___. Řekni Davidov___, že
bratři Machačov___ jeli se svými šéf___ do
Casablanc___ za peníze pana Vašic___. Na
hráz___ u Soběslav___ jsme potkali sestry
Veselkov___ i s jejich manžel___.
Veselkovy i s jejich manželi/y.

Domluví se s Itáli, Španěly, Francouzi
i Rusy. Zaujali nás žirafy, šimpanzi,
gorily a také lvi, pumy i jiné čiči spící ve
větích. Čápi se žíví myšmi, žábami i drobnými
plazy. Řekni Davidovi, že bratři Machačovi jeli
Vašici. Na hrázi u Soběslavi jsme potkali sestry
Veselkovy i s jejich manželi/y.

NENECHTE SE ZMÁST

babiččin: Toto přivlastňovací přídavné jméno je odvozeno od podstatného jména *babička* příponou *-in* připojenou ke kmeni *babičk-*. Při odvození se *k* v kmeni mění na *č*.

bio-: Komponent *bio-* se dnes uplatňuje v řadě módních složenin typu *biovýrobek*, *biokosmetika*, *biobrambora* apod. Někdy se užívá též samostatně jako přídavné jméno: *bio nemléčná kaše*.

bit × byte: Slovo *bit* vyslovujeme [bit], v počítačové terminologii označuje nejčastěji pozici pro dvojkovou číslici (0 nebo 1) nebo samu dvojkovou číslici. *Byte* vyslovujeme [bajt], označuje skupinu osmi bitů, s níž počítače pracují jako s celkem.

brzičko: Oblíbený pravopisný oříšek. Slovo je utvořeno od kořene *-brz-* příponou *-ičko*.

B/bůh: Slovo *bůh* se píše s velkým písmenem, hodláme-li vyjádřit náboženskou úctu, často v textech s úzkou vazbou na náboženské prostředí a vyznání, např. v modlitbě: *věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího*. V jiných žánrech a v obecném pojetí lze zvolit písmeno malé: *církve hlásají učení o bohu či bozích*.

Značky pro úhlový stupeň, minutu, vteřinu a pro stopy a palce se v textovém procesoru připojují k číslu bez mezery, např. *úhel 60° = 60 stupňů*, *spád 17° 15' = 17 stupňů a 15 minut*, *12' 10" = 12 stop a 10 palců*. Při zápisu zeměpisných souřadnic se mezi jednotlivými složkami mezera nepíše, např. *50°5'5" severní šířky a 14°24'10" východní délky*.

Mezeru mezi značkou a číslem neděláme ve složených číselných výrazech. Tyto výrazy mohou vzniknout spojením číslice se značkou nebo i s jiným slovem (přídavným jménem, podstatným jménem nebo příslovcem), např. *3kg* i *3kilogramové* (= tříkilogramové) *závaží*, *7m* i *7metrový* (= sedmimetrový) *skok*, *6V* i *6voltová* (= šestivoltová) *baterie*, *50Kč* i *50korunový* (= padesátikorunový) *kolek*, *5%* i *5procentní* (= pětiprocentní) *roztok*, *6násobný* (= šestinásobný) *mistr republiky*, *8násobek* (= osminásobek), *8násobně* (= osminásobně), *20krát* i *20×* (= dvacetkrát).

Všechny tyto jednoslovné výrazy píšeme bez mezer a bez spojovníku. Spojovník se píše pouze v případech, kdy místo čísla použijeme zástupná písmena: *x-stupňový*, *n-tá odmocnina*. Do číslovek nikdy nevpisujeme koncové části číslovek, neboť slabiky *ti* a *mi* jsou už obsaženy v tvaru číslovky. To platí i při zápisu základních číslovek, např. *pro děti od 6 let*, *za účasti 43 % voličů*, *od 8 do 14 hodin*.